

Guidelines for the Development of Participatory Management in Educational Institutions under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2

Adisak Phoeisiri¹, Sayun Phanoy² and Jiraporn Wicharapote³

¹M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars, Thailand

²⁻³Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars, Thailand

¹E-mail: boyadisak2442@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3935-3329>

²E-mail: sayan.phanoy@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-1202-873X>

³E-mail: jiraporn@cas.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-5365-6205>

Received 07/03/2025

Revised 15/03/2025

Accepted 20/04/2025

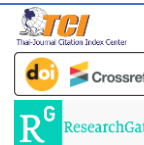
Abstract

Background and Aims: Participatory management helps promote cooperation among administrators, teachers, students, parents, and communities to effectively develop educational institutions. Allowing all parties to participate in decision-making makes management more transparent and responsive to the needs of the school. This study, therefore, aims to 1) Study the current situation, desired conditions, and needs for participatory management in educational institutions under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2, and 2) Study the guidelines for developing participatory management in educational institutions under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2.

Methodology: This research is Qualitative Research. The sample group used in the study is school administrators, the chairman of the Basic Education Commission, and teachers under the Chaiphum Primary Educational Area Office 2, totaling 331 people. The sample size was determined by opening a comparison table to find the sample group of Krejci and Morgan. The instrument was a 5-level questionnaire paired response type. The statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) technique was used to prioritize the needs.

Results: The Study found that 1) the current conditions, the desired conditions, and the necessities of participatory administration of educational institutions, the current conditions, overall and in each aspect, were at a moderate level, with an average value of 3.11. The desired conditions of participatory administration of educational institutions, overall and in each aspect, were at the highest level, with an average value of 4.83. The overall necessities had a PNI_{Modified} necessities index value of 0.553. The necessities were ranked from highest to lowest, namely, planning, implementation, decision-making, and monitoring and evaluation, respectively. 2) The guidelines for developing participatory administration of educational institutions consisted of 4 aspects and 20 guidelines.

Overall, the results of the evaluation of suitability were at the highest level, with an average value of 4.80, and the feasibility was at the highest level, with an average value of 4.74.

Conclusion: Participatory management of educational institutions under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2 is important in developing the quality of education. It focuses on cooperation from all sectors, such as teachers, parents, communities, and various organizations, to enhance cooperation and joint decision-making in developing human resources and students' education. The development of this cooperative form of management helps educational institutions to be efficient and sustainable in their development, both in terms of management and development of educational quality under a context appropriate for the area and changes in society.

Keywords: Development; Educational Institutions; Participatory Management

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

อดิศักดิ์ เพยศิริ¹, สายันท์ ผาน้อย² และ จิราพร วิชะโรจน์³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

²⁻³คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้การบริหารมีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนมากขึ้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 รวมทั้งสิ้น 331 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครื่องใช้และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ ชนิด 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย: พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษานั้น สภาพปัจจุบัน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และความต้องการจำเป็นโดยรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI_{Modified} = 0.553 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามผลและประเมินผล ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน 20 แนวทาง โดยรวมมีผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74

สรุปผล: การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาของนักเรียน การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนในการพัฒนา ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

คำสำคัญ : การพัฒนา; การบริหาร; การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่แข็งแกร่งและมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และมีพลเมืองดีของชาติที่มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) และการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการดำเนินการตามหลักการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จ น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้ จำเป็นต้องดำเนินการภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ด้านสถานศึกษา ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารการศึกษา และด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา อันจะทำให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันโลกในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การบริหารเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน หากองค์กรใดขาดผู้บริหารที่มีความรู้และทักษะในการบริหาร ก็จะขาดทิศทางในการทำงานและขาดพลังในการขับเคลื่อน ส่งผลให้องค์กรอาจเกิดความอ่อนแอและความแตกแยกภายในได้ หากผู้บริหารไม่สามารถหาวิธีการบริหารที่ส่งเสริมความสามัคคีในองค์กร การบริหารงานก็จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทของตนให้สอดคล้องกับการบริหารที่มีส่วนร่วม โดยเน้นการทำงานร่วมกันอย่างมีความตั้งใจเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานสถานศึกษา หากผู้บริหารไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ก็จะส่งผลให้การบริหารงานในสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จและขาดประสิทธิภาพได้ เนื่องจากการทำงานที่ต้องการผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและบริหารงานทุกด้านเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ได้รับความนิยมอย่างมากในวงการการศึกษาปัจจุบัน เนื่องจากมันสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 และการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 โดยการมีส่วนร่วมหมายถึงการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมมือกัน สนับสนุนและทำประโยชน์ในด้านต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการบริหารงาน เพื่อให้ การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น (ชาญี เหมือนโพธิ์ทอง, 2554) โดยการที่บุคลากรมีส่วนร่วม ในการคิดและตัดสินใจร่วมกัน ทำให้เกิดความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน พร้อมทั้งมีความรู้สึกถึง ความรับผิดชอบและความผูกพันในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็น การดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม หน่วยงาน หรือองค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกันในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารจะทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินไปตาม กระบวนการบริหารและบรรลุเป้าหมายขององค์กร (จิตรา แก้วมะ, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ซึ่งมีแผนการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึง การพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทุกระดับและทุกกลุ่ม ได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงพร้อมทั้งมีทักษะและศักยภาพในการ ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนที่พัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่หลากหลาย รวมถึงแนวโน้มของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพครู เพื่อพัฒนาศักยภาพครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน สอดรับกับทักษะที่ จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนารองเรียนคุณภาพของชุมชนเพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการส่งเสริมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ และวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการ จัดการศึกษา ทั้งบุคลากร หลักสูตรและกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมของเอกชน บ้าน วัด/ศาสนสถานอื่นๆ รัฐ และโรงเรียน เพื่อผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ของชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วน ร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นการบริหารจัดการองค์กรสู่ ความเป็นเลิศและการส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่ได้รับความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการ ที่สำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้กลายเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็น รูปแบบที่มีความสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ และใช้เป็นแนวทางใน การบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักความเป็นไปได้และมุ่งเน้นการ ทำงานร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชนและการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

1. บริหารแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2561) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยมีการจัดระบบงานหรือวิธีการทำงาน การจัดโครงสร้าง และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของผู้บริหารที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการทิศทางการพัฒนาที่ผ่านมา

ขมาภรณ์ โสพนธ์ (2565) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การเปิดโอกาสให้ บุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของกิจกรรมในทุก ๆ ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการแสดงความคิดเห็นการระดมความคิดตัดสินใจร่วมลงมือ ปฏิบัติและร่วมกำกับติดตามผลตลอดจนรับผลประโยชน์ที่ได้ร่วมกัน

ทรีนันท วิทักษบุตร (2565) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การกำกับติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธัญญภัทร เทียนธนาทิพย์ (2565) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การเปิดโอกาสให้บุคคล สังคม และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงานหรือการปฏิบัติ และการติดตามผลและประเมินผลในการบริหารงานขององค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กร

2. องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ธรร สุทธรายุทธ (2551) ได้ให้ลักษณะองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุด คือการกำหนดตามความต้องการและจัดลำดับความสำคัญแบ่งเป็นการตัดสินใจ ในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนนี้ได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) เป็นการพิจารณาถึงผลประโยชน์ ในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ การกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจ และมีบทบาทในการควบคุมได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

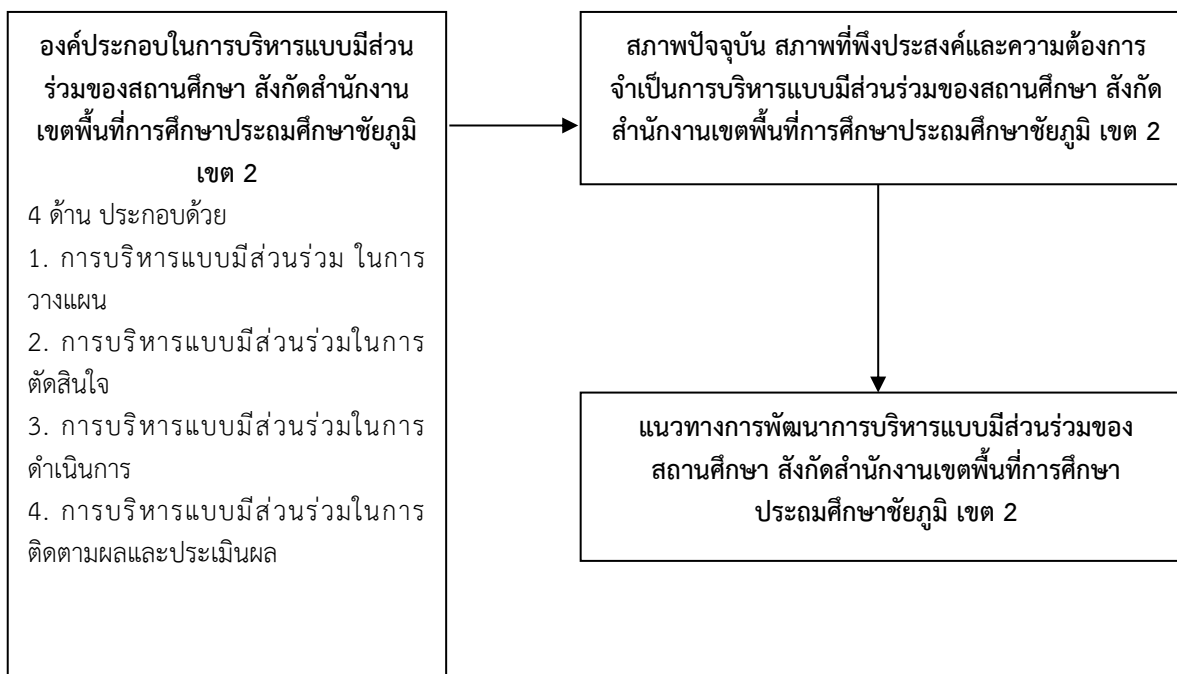
ว่ามีสูงหรือต่ำ Arnstien ได้ใช้อำนาจ การตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการบ่งบอกการมีส่วนร่วมโดยสรุปเป็นขั้นบันได (Participation Ladder) 8 ขั้นและจัดได้เป็น 3 กลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้ให้องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์นโยบาย 2) การมีส่วนร่วมในวางแผน โครงการ กิจกรรมในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและตัดสินใจ โดยร่วมกันส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในการนำนโยบายเร่งด่วนสู่การปฏิบัติและร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาพร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และชี้แจงประเด็นข้อสงสัยในการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้สมาชิกขององค์กรมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรและมีเป้าหมายร่วมกัน องค์กรประกอบสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติงาน และรับผลประโยชน์ ซึ่งช่วยให้เกิดความร่วมมือ เกื้อกูล และความรับผิดชอบต่อองค์กร นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงยังสะท้อนถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตยและสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบในการมีส่วนร่วม 4 ด้าน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) /แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) /เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์ให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา 213 คน ครูผู้สอน 1,915 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 261 คน รวมทั้งหมด 2,389 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 331 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่มตามขนาดของสถานศึกษา ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 175 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 120 – 300 คน จำนวน 74 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนจำนวน 300 คนขึ้นไป จำนวน 12 โรงเรียน รวมจำนวน 261 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2567) จากนั้น เลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ในแต่ละชั้น โดยคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดสถานศึกษาในที่จัดเข้าในชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการคือ ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 73 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 120 – 300 คน จำนวน 32 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนจำนวน 300 คนขึ้นไป จำนวน 5 โรงเรียน รวมจำนวน 261 โรงเรียน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำเอาสถานศึกษาที่ได้ในแต่ละชั้นภูมิ มาสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับสลาก แล้วนำมาคำนวณจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ที่มีลักษณะตอบสนองคุณ โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการติดตามผลและ

ประเมินผล กำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือการวัดผลการศึกษา และการวิจัยเบื้องต้นของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) แล้วกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม เป็นแบบตอบสนองคู่ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขให้เหมาะสม นำเสนอแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมของภาษาการใช้ถ้อยคำโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในด้านการบริหารการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านการวัดและประเมินผล หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานการศึกษา หรืออาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย แล้วนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่าน คำนวณ หาค่าดัชนีความสอดคล้องว่าข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ทุกข้อ และผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ Google form ผ่านระบบ QR Code จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Sheet) และตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2551)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น ที่มีค่า PNI^{Modified} เฉลี่ยสามลำดับสุดท้ายมาร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการสัมภาษณ์ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แบ่งขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งหมด 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึงระดับน้อยที่สุด และการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ สร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ดำเนินการประเมินร่างแนวทาง รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข นำแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประเมินโดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของร่างแนวทาง โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันในสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันในสถานศึกษา		
1.1) ผู้บริหารสถานศึกษา	30	9.06
1.2) ครูผู้สอน	264	79.76
1.3) ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	37	11.18
รวม	331	100
2. ขนาดของสถานศึกษา		
2.1) ขนาดเล็ก (120 คนลงมา)	130	39.27
2.2) ขนาดกลาง (121-300 คน)	162	48.94
2.3) ขนาดใหญ่ (301 คนขึ้นไป)	39	11.79
รวม	331	100

จากตารางที่ 1 พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 79.76, และ สอนอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

องค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านการวางแผน	3.07	0.38	ปานกลาง	4.85	0.18	มากที่สุด
2. ด้านการตัดสินใจ	3.09	0.35	ปานกลาง	4.81	0.21	มากที่สุด
3. ด้านการดำเนินการ	3.09	0.38	ปานกลาง	4.82	0.21	มากที่สุด
4. ด้านการติดตามผลและประเมินผล	3.19	0.40	ปานกลาง	4.82	0.22	มากที่สุด
รวม	3.11	0.28	ปานกลาง	4.83	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า **สภาพปัจจุบัน** โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.40), รองลงมาด้านการดำเนินการและด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.38 และ 0.35), ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ และ**สภาพที่พึงประสงค์** โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.18), รองลงมาด้านการดำเนินการและด้านการติดตามผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.21 และ 0.22), ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการวางแผน	3.07	4.85	0.580	1
2. ด้านการตัดสินใจ	3.09	4.81	0.557	3
3. ด้านการดำเนินการ	3.09	4.82	0.560	2
4. ด้านการติดตามผลและประเมินผล	3.21	4.82	0.502	4
รวม	3.11	4.83	0.553	-

จากตารางที่ 3 พบว่า **การประเมินความต้องการจำเป็น** โดยรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified} = 0.553) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการวางแผน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI_{Modified} = 0.580) รองลงมาด้านการดำเนินการ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากันเท่ากับ (PNI_{Modified} = 0.560), ด้านการตัดสินใจ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากัน เท่ากับ (PNI_{Modified} = 0.557) และด้านการติดตามผลและประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified} = 0.502) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยเรียงลำดับความต้องการและความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านติดตามผลและประเมินผล จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้ง 4 ด้านไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นตามลำดับ นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แบ่งขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งหมด 9 คน ผู้วิจัยจึงสรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้ดังนี้

ได้แนวทางในการพัฒนา 4 ด้าน 20 แนวทาง ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 การวางแผน

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ทิศทางของโรงเรียนชัดเจนขึ้น
2. การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาช่วยให้การใช้งบประมาณมีความโปร่งใสได้
3. การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน
4. การให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมช่วยลดความไม่ไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้
5. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของโรงเรียนมีความเป็นธรรมได้

ด้านที่ 2 การตัดสินใจ

1. การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมช่วยลดข้อขัดแย้งภายในโรงเรียน
2. การติดตามและประเมินผลร่วมกันช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้
3. การให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้
4. การเปิดเวทีให้ทุกฝ่ายร่วมตัดสินใจช่วยสร้างความไว้วางใจในกระบวนการบริหารโรงเรียนได้
5. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของโรงเรียนเป็นไปอย่างโปร่งใสได้

ด้านที่ 3 การดำเนินการ

1. การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมช่วยให้การตัดสินใจของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้
2. การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาและชุมชนช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนได้

3. การให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้
4. การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการรวบรวมความคิดเห็นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนได้
5. การจัดทำระบบติดตามผลหลังการตัดสินใจช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีความโปร่งใสมากขึ้นได้

ด้านที่ 4 การติดตามผลและประเมินผล

1. การติดตามผลร่วมกันช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้
2. การรายงานผลเป็นระยะส่งผลต่อความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของโรงเรียน
3. การติดตามผลช่วยลดข้อขัดแย้งและความเข้าใจผิดระหว่างฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียนได้
4. การปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานจากผลการติดตามช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. การติดตามผลที่เป็นระบบช่วยให้ชุมชนและผู้ปกครองมั่นใจในการบริหารงานของโรงเรียนได้

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ข้อ	แนวทางการพัฒนาการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน							
1	การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ทิศทางของโรงเรียนชัดเจนขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาช่วยให้การใช้งบประมาณมีความโปร่งใสได้	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3	การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน	4.56	0.53	มากที่สุด	4.44	0.53	มากที่สุด
4	การให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมช่วยลดความไม่ไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้	4.67	5.00	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
5	การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของโรงเรียนมีความเป็นธรรมได้	4.78	0.44	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
2. ด้านการดำเนินการ							
6	การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมช่วยลดข้อขัดแย้งภายในโรงเรียน	4.89	0.33	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
7	การติดตามและประเมินผลร่วมกันช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้	4.89	0.33	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8	การให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้	4.78	0.44	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
9	การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการรวบรวมความคิดเห็นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
10	การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของโรงเรียนเป็นไปอย่างโปร่งใสได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
3. ด้านการตัดสินใจ							
11	การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมช่วยให้การตัดสินใจของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้	4.78	0.44	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด

ข้อ	แนวทางการพัฒนาการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
12	การมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาและ ชุมชนช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบโจทย์ความ ต้องการของชุมชนได้	4.78	0.44	มากที่สุด	4.44	0.53	มากที่สุด
13	การให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยให้การ จัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
14	การเปิดเวทีให้ทุกฝ่ายร่วมตัดสินใจช่วยสร้าง ความไว้วางใจในกระบวนการบริหารโรงเรียน ได้	4.78	0.44	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
15	การจัดทำระบบติดตามผลหลังการตัดสินใจ ช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีความโปร่งใสมาก ขึ้นได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
4. ด้านการติดตามผลและประเมินผล							
16	การติดตามผลร่วมกันช่วยให้โรงเรียนสามารถ ปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้	4.78	0.44	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
17	การรายงานผลเป็นระยะส่งผลกระทบต่อความ โปร่งใสและความน่าเชื่อถือของโรงเรียน	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.44	มากที่สุด
18	การติดตามผลช่วยลดข้อขัดแย้งและความ เข้าใจผิดระหว่างฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียนได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.78	0.33	มากที่สุด
19	การปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานจาก ผลการติดตามช่วยให้การเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพมากขึ้น	4.89	0.33	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
20	การติดตามผลที่เป็นระบบช่วยให้ชุมชนและ ผู้ปกครองมั่นใจในการบริหารงานของ โรงเรียนได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.80	0.27	มากที่สุด	4.74	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีทั้งหมด 4 ด้าน 20 แนวทาง มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวม ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.27) อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.24) อยู่ในระดับมากที่สุด (ต้องอธิบายให้ครบทุกประเด็นทุกด้านที่นำมาวิจัยและเขียนสรุปได้ตารางให้ครบคลุม)

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่ายังมีข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานภายในสถานศึกษา โดยด้านที่ได้รับการพัฒนามากที่สุด คือด้านการติดตามผลและประเมินผล แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจสอบผลลัพธ์และการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ด้านการดำเนินการและด้านการตัดสินใจยังสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องที่อาจยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ อาจเกิดจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างการบริหารหรือกระบวนการมีส่วนร่วมที่ยังไม่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจร่วมกันของทุกฝ่ายด้านการวางแผนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกิดจากการขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนอาจยังไม่ครอบคลุม หรือขาดกลไกที่ช่วยให้การวางแผนมีความเป็นระบบและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งผลให้การพัฒนาสถานศึกษายังขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างกระบวนการวางแผนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำหนดนโยบาย และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา รวมถึงพัฒนาระบบการดำเนินงานและการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความเป็นประชาธิปไตย โปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรพร พรหมกิ่งแก้ว (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีคุณภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการประเมินพบว่าด้านที่ควรได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านการวางแผน เนื่องจากเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนจะช่วยให้เกิดความเข้าใจตรงกัน สามารถออกแบบแผนงานที่เหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง รองลงมาคือด้านการดำเนินการ ซึ่งเป็นกระบวนการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน สนับสนุนให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้านการติดตามผลและประเมินผลควรมีระบบที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ใช้ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารให้ดียิ่งขึ้น และด้านการตัดสินใจก็มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ครบถ้วน โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษา เมื่อ

ทุกกระบวนการได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา ทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของทุกภาคส่วนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของธีรกุล พงษ์จมิตร (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็น ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จากการประเมินค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่าด้านที่มีความจำเป็นมากที่สุดคือด้านการวางแผน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติของสถานศึกษา หากการวางแผนไม่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกกระบวนการบริหาร ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการวางแผนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้อย่างแท้จริง รองลงมาคือด้านการดำเนินการ ซึ่งเป็นกระบวนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยจำเป็นต้องมีระบบการทำงานที่ชัดเจน การแบ่งหน้าที่ที่เหมาะสม และการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการตัดสินใจ ต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง โปร่งใส และครอบคลุมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่วนด้านการติดตามผลและประเมินผลยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีระบบติดตามและประเมินผลที่ดีจะช่วยสะท้อนจุดแข็งและจุดอ่อนของกระบวนการบริหาร ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งและนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาควรมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างกระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจ และการติดตามผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนเพ็ญ ยลไชย (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ครู และผู้ปกครอง เข้าร่วมการประชุม วางแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานประจำปี แผนปฏิบัติการ (2) ด้านการตัดสินใจ มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครองทราบ (3) ด้านการดำเนินงาน ครูและผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและ พัฒนาการระดมทุน และจัดหารายได้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน และ (4) ด้านการประเมินผล ครูและผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและสรุปรายงานผลโครงการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมในทุกด้านต้องยึด หลักการแบบ PDCA เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน 20 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประกอบไปด้วยรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาบุคลากรและเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นพบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 ผนวกกับข้อเสนอแนะมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 อีกทั้งองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ และผลการประเมินทำให้สามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยธีรกุล พงษ์จงมิตร (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า มีทั้งหมด 6 ด้าน 30 แนวทาง ได้แก่ การสร้างองค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน มี 5 แนวทาง การจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน มี 5 แนวทาง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มี 5 แนวทาง การกำหนดกรอบกิจกรรม มี 5 แนวทางและการติดตามประเมินผล มี 5 แนวทางและการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการวางแผน จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ทิศทางของโรงเรียนชัดเจนขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และแผนพัฒนาโรงเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถขับเคลื่อนโรงเรียนไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของโรงเรียนเป็นธรรมและโปร่งใยิ่งขึ้น โดยให้ทุกฝ่ายมีโอกาสร่วมพิจารณาการใช้งบประมาณและการบริหารทรัพยากร เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมจัดกิจกรรมกับโรงเรียน เพื่อลดความไม่ไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมความโปร่งใสและสร้างความร่วมมือที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร แก้วมณี (2563) พบว่า การวางแผนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ ประเมินสภาพปัจจุบันของโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน การกำหนดเป้าหมาย ตั้งเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนโดยอิงจากนโยบายของรัฐ และความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดกลยุทธ์ วางแนวทางการดำเนินงานที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ โดยมีมาตรการรองรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสม

ด้านการดำเนินการ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมช่วยลดข้อขัดแย้งภายในโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่ช่วยให้โรงเรียนมีทิศทางที่ชัดเจน โปร่งใส และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามี

บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งช่วยลดข้อขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร นอกจากนี้ การติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการเปิดเวทีให้มีการตัดสินใจร่วมกันยังช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และทำให้การจัดสรรทรัพยากรมีความเป็นธรรมและโปร่งใสมากขึ้น โดยการมีคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการบริหารงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดือน เพ็ญ ылไซย (2562) ที่ได้ศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยรวมสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากโดยด้านการร่วมดำเนินการ มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิด และวางแผน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมประเมินและปรับปรุง ตามลำดับ ส่วนด้านการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้ สนับสนุน ส่งเสริม ให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

ด้านการตัดสินใจ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การจัดทำระบบติดตามผลหลังการตัดสินใจช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีความโปร่งใสมากขึ้นได้ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมช่วยให้การตัดสินใจของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ โดยมีแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนที่ดำเนินการได้โดยการจัดทำระบบติดตามผลหลังการตัดสินใจเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงแนวทางการบริหารให้เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยเปิดช่องทางสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ การเสริมสร้างบทบาทของกรรมการสถานศึกษาและชุมชนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนและดำเนินโครงการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจโดยจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสนับสนุนให้มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการสอน รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับรวบรวมความคิดเห็นและระบบบริหารจัดการข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงแนวทางดำเนินงาน ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย แก้วประเสริฐ (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ระบุว่าโรงเรียนที่มีการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมมักมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยฉัตร ธีรานันท์ (2565) ที่ได้ศึกษาการใช้ข้อมูลเชิงสถิติในการตัดสินใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน พบว่าการใช้ข้อมูลเชิงสถิติและผลการประเมินในการตัดสินใจช่วยให้การบริหารงานเป็นระบบและลดความคลาดเคลื่อนในการวางแผนยุทธศาสตร์ อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบว่ายังมีบางกรณีที่มีการตัดสินใจขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อจำกัดในการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น

ด้านการติดตามผลและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การ

รายงานผลเป็นระยะส่งผลต่อความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของ โดยมีแนวทางการพัฒนาต้องจัดทำระบบ รายงานผลที่เป็นมาตรฐานและเผยแพร่ข้อมูลอย่างโปร่งใส และมีการจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อลดข้อขัดแย้ง ยังมีการใช้ข้อมูลจากการติดตามผลในการปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังต้องนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลการติดตามผล และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนและผู้ปกครองในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ และสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวัฒน์ สุขเกษม (2564) ที่ได้ศึกษาการ ติดตามผลและการประเมินผลที่เป็นระบบในการบริหารโรงเรียน ระบุว่า การติดตามผลที่เป็นระบบและต่อเนื่องทำให้โรงเรียนสามารถระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารที่เน้นการ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาภรณ์ วงศ์ ประเสริฐ (2563) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐาน พบว่า การประเมินผล ที่ใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน เช่น ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ช่วยให้โรงเรียนสามารถสะท้อนประสิทธิภาพของการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจาก การศึกษาในครั้งนี้ระบุว่า โรงเรียนบางแห่งยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ซึ่งอาจทำให้กระบวนการปรับปรุงล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำผลวิจัยไปใช้และการวิจัย ในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา สรุปได้ว่า มีความต้องการด้านการวางแผนมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควร มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน ระบบการทำงานที่เป็นขั้นตอน และการบูรณาการความร่วมมือจากทุก ฝ่ายอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สถานศึกษาทุกแห่ง ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา โดยเน้นการวางแผนที่เป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและปรับปรุงกลไกการบริหารให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิดเกิดประโยชน์ต่อระบบการศึกษาต่อไป

1.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตาม องค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดหน่วยงาน อื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรเน้นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ศึกษา แนวทางการนำไปปฏิบัติในบริบทที่แตกต่างกัน และประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อ คุณภาพการศึกษา

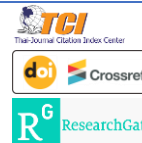

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการดำเนินงานของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิตรา แก้วมะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชมารณ โสภพันธ์. (2565). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชาญี เหมือนโพธิ์ทอง. (2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐวัฒน์ สุขเกษม. (2564). การติดตามผลและการประเมินผลที่เป็นระบบในการบริหารโรงเรียน. วารสารการศึกษาปฐมวัยและการพัฒนา, 32(1), 12-24.
- เดือนเพ็ญ ยลไชย. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทวิพันธ์ วิทกษบุตร. (2565). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ธัญลักษณ์ เทียนธนาทิพย์. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติการกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรกุล พงษ์จงมิตร. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปิยฉัตร อีรานันท์. (2565). การใช้ข้อมูลเชิงสถิติในการตัดสินใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน. วารสารการศึกษาและการพัฒนา, 35(2), 100-112.
- พัชรพร พรหมกิ่งแก้ว. (2563). แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ศิริพร แก้วมณี. (2563). การวางแผนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาการ*, 29(4), 45-58.
- สมชาย แก้วประเสริฐ. (2564). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน. *วารสารการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, 28(3), 123-135.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567*. กลุ่มแผนและนโยบาย. สปป.ชัยภูมิ เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : แมกซ์พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม*. สำนักงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). *คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). *คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อาภาภรณ์ วงศ์ประเสริฐ. (2563). การประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐาน. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรม*, 27(4), 50-62.
- Krecie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*. 4(5), 608-610.

